

TOELICHTING OP DE VERORDENING VOOR DE GEMEENTELIJKE BASISADMINISTRATIE PERSOONSgegevens

Algemeen

De Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (Wet GBA) is in verband met de invoering van de Wet bescherming persoonsgegevens per 1 september 2001 gewijzigd. Bij het opstellen van deze verordening is uitgegaan van de aanpassingswet WBP (Stbl. 2001, 180) en de Wet bescherming persoonsgegevens (Stbl. 2000, 302). De aanpassingen betreffen met name een aanscherping van de privacybescherming met betrekking tot het verstrekingsregime aangaande gegevens en de invoering van nieuwe begrippen. Verder zijn de aanpassingen voornamelijk van technische aard.

Als verantwoordelijke is bij de wet het College van Burgemeester en Wethouders aangewezen. Aangezien de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens nog wel bepaalt dat bij of krachtens verordening de inlichtingenverstrekking aan binnengemeentelijke afnemers en aan zgn. vrije derden geregeld wordt, dient er toch een verordening te worden vastgesteld.

Er mogen alleen nog gegevens worden verstrekt aan rechtspersonen zonder winstoogmerk en aan natuurlijke personen ten behoeve van een persoonlijk niet commercieel belang.

De gemeenteraad zal de verordening dienen vast te stellen en in werking laten treden. Aangezien de aanpassingswet Wbp reeds per 1 september 2001 van kracht is geworden en geen overgangsbepalingen zijn gesteld moet de verordening per zo snel mogelijk in werking treden. Inwerkingtreding met terugwerkende kracht tot en met 1 september 2001 is mogelijk.

Hieronder volgt nog een artikelsgewijze toelichting.

De verordening is verdeeld in een aantal hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk bestaat uit de algemene bepalingen die gelden voor de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens. In het tweede hoofdstuk wordt uitwerking gegeven aan de vereisten van de aanpassingswet WBP voor de Wet GBA. Daarin worden zaken geregeld waartoe de Wet GBA verplicht. Hoofdstuk drie betreft de regeling voor de aangehaakte gegevens. Dit deel van de verordening is gebaseerd op de WBP. Tenslotte zijn er overige bepalingen (de artikelen 7 en 8).

Artikelsgewijze toelichting:

Artikel 1

In dit artikel worden de begripsbepalingen uitgewerkt. De onderdelen d. en e. definiëren respectievelijk het begrip bevolkingsadministratie en het begrip basisadministratie. De bevolkingsadministratie is de verzamelterm voor de geautomatiseerde administratie, die bestaat uit de basisadministratie als bedoeld in de Wet GBA en de persoonsgegevens die de gemeente Leiden aan de basisadministratie heeft aangehaakt. Deze aangehaakte gegevens kunnen van ingeschrevenen zijn in de eigen basisadministratie, maar ook van ingeschrevenen in een basisadministratie van een andere gemeente en die voorheen in Leiden hebben gewoond. Deze laatste categorie valt onder de categorie ingeschrevene.

Burgemeester en wethouders zijn verantwoordelijke van de bevolkingsadministratie.

Het begrip binnengemeentelijke afnemer is niet beperkt tot gemeentelijke diensten. Onder dat begrip vallen ook organisaties die op grond van een gemeenschappelijke regeling taken van de gemeente uitvoeren. Hierbij valt onder meer te denken aan samenwerkingsverbanden op het terrein van woningtoewijzing, leerplicht e.d.

Artikel 2

Het hoofd van de afdeling Burgerzaken is belast met de dagelijkse zorg voor de bevolkingsadministratie en is vanuit dien hoofde de beheerder van de administratie. Deze is hiertoe op grond van de beheerregeling GBA, waarin door het College van Burgemeester en Wethouders de hoofdlijnen van het beheer van de GBA zijn vastgelegd, aangewezen.

Een dergelijke regeling moet er zijn op grond van artikel 14 van de Wet GBA.

Artikel 3

Op grond van dit artikel vindt verstrekking van persoonsgegevens uit de basisadministratie aan andere binnengemeentelijke afdelingen plaats. De Wet GBA verplicht tot het benoemen van de verbanden die in de gemeente zijn aangelegd tussen de verschillende administraties. Aangegeven moet worden welke registraties het betreft, waarvoor de gegevens worden gekoppeld, om welke afdeling het gaat en door wie de gegevens worden beheerd.

In bijlage 1 is de huidige situatie vastgelegd. Nieuwe voorstellen met betrekking tot koppeling en samenvoeging van bestanden zal plaatsvinden met inachtneming van de vereisten van de wet.

Artikel 4

In bepaalde gevallen is het noodzakelijk om gegevens ter beschikking te stellen of te gebruiken indien er bijvoorbeeld sprake is van een ramp. Daarbij kan worden gedacht aan gegevensverstrekking aan het Centraal Registratie en Informatiebureau (CRIB) in het kader van de Rampenwet. Hier zij tevens verwezen naar artikel 8 onder b. tot en met f. van de Wet bescherming persoonsgegevens. In deze wettelijke regeling wordt naast het "vitale belang" de noodzakelijkheid ten aanzien van de uitvoering van een overeenkomst, de publiekrechtelijke taak en de behartiging van een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke aangegeven als legitieme basis om te komen tot gegevensverwerking.

Artikel 5 en 13

In de hier bedoelde artikelen is aangegeven wie rechtstreeks toegang hebben tot de bevolkingsadministratie.

Rechtstreekse toegang wil zeggen het door middel van een "online verbinding" kunnen raadplegen van gegevens, zonder tussenkomst van anderen.

Bijzondere aandacht is nodig voor een autorisatiestructuur voor het binnengemeentelijk gebruik van de GBA. Ook voor binnengemeentelijke afnemers gelden de eisen van de Wet GBA¹.

De GBA applicatie bevat voorzieningen om gegevens en functies af te schermen. In verband met de problematiek van geheime afnemersindicaties is inmiddels een regeling getroffen voor toegang van medewerkers van afdelingen Burgerzaken tot het toepassingssysteem².

¹ Artikelen 88 en 89 Wet GBA.

² Artikel 68i Besluit GBA.

In bijlage 2 en 6 is de huidige situatie vastgelegd. Nieuwe voorstellen met betrekking tot koppeling en samenvoeging van bestanden zal plaatsvinden met inachtneming van de vereisten van de wet.

Artikel 6

Het is voorstelbaar dat aan binnengemeentelijke afnemers wel “systematisch” gegevens worden verstrekt zonder hen rechtstreekse toegang tot de basisadministratie te geven. In dit verband kan worden gedacht aan periodieke selecties. Deze verstrekkingen moeten eveneens inzichtelijk worden gemaakt in de verordening. Ook hiervoor gelden de vereisten van de wet³. Voor verstrekkingen op papier is reeds een voorziening getroffen in de wet⁴.

Artikel 7 en 8

In deze artikelen wordt de wijze van telefonische informatieverstrekking beschreven

Artikel 9

Hier staan de categorieën van ‘vrije derden’ omschreven, die gegevens kunnen verkrijgen anders dan omschreven in de artikelen 98 en 99 van de wet. De Wet GBA geeft de gemeente begrensde beleidsvrijheid omtrent de aanwijzing van rechts- en natuurlijke personen die de gemeente van gegevens kan voorzien.

Gemeenten hebben de bevoegdheid om bij verordening te bepalen of en in welke mate gegevens worden verstrekt uit de basisadministratie aan door hen nader aan te duiden derden. Met betrekking tot de invulling van deze bevoegdheid, zoals opgenomen in bijlage 4 waarnaar wordt verwezen in artikel 9, is aansluiting gezocht bij de keuzes die andere grote gemeenten bij de invulling van het beleid reeds gemaakt hebben.

Het betreft hier de nadere invulling van de voorwaarden voor verstrekking alsmede het bepalen van categorieën van vrije derden, zoals opgenomen in genoemde bijlage.

De categorie van gegevens die mogen worden verstrekt is door de wet beperkt.

Bij die aanwijzing en de gegevens die kunnen worden verstrekt moet worden voldaan aan de eisen die artikel 100 van de Wet GBA stelt.

Deze voorwaarden zijn:

- Er mogen geen gegevens worden verstrekt aan rechtspersonen met winstoogmerk, met andere woorden commerciële instellingen.
- In de gemeentelijke verordening moet per (categorie) vrije derde(n) het doel van de verstrekking worden aangeven.
- Verstrekkingen kunnen alleen plaatsvinden voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de betrokkene of van de rechten of vrijheden van anderen.
- Er moet worden nagegaan of de verstrekking is gerechtvaardigd door een dringende maatschappelijke behoefte en in verhouding staat tot het doel waarvoor de gegevens worden gevraagd. Dit doel moet niet op een minder ingrijpende wijze te bereiken zijn.
- Elke verstrekking moet worden getoetst op proportionaliteit en subsidiariteit. Dit houdt in dat de verstrekking in een juiste verhouding moet staan tot het nagestreefde doel en dat het doel niet op minder ingrijpende wijze kan worden bereikt.
- Bij verstrekkingen aan organisaties buiten de Europese Unie moet men nagaan of het beschermingsniveau voor verwerking passend is (of landen een passend

³ Artikelen 88 en 89 Wet GBA.

⁴ Artikel 88, eerste lid Wet GBA.

beschermingsniveau bieden kan worden nagevraagd bij het College bescherming persoonsgegevens).

- Wanneer gegevens worden verstrekt aan particulieren, ten behoeve van een persoonlijk niet commercieel belang, is eerst de uitdrukkelijke toestemming van de ingeschrevene vereist.

Mogelijke categorieën voor verstrekkingen zijn:

- door de gemeente gesubsidieerde instellingen, zoals verenigingen;
- vakbonden;
- ouderenbonden; of
- stichtingen met een maatschappelijk doel.

Alleen de volgende gegevens mogen worden verstrekt:

"algemene en verwijsggegevens over de naam, de geslachtsnaam van de echtgenoot dan wel geregistreerde partner, de eerdere echtgenoot of eerdere geregistreerde partner, het gebruik door de ingeschrevene van de geslachtsnaam van de echtgenoot dan wel geregistreerde partner, de eerdere echtgenoot of eerdere geregistreerde partner, het adres, de gemeente van inschrijving, de geboortedatum en de datum van overlijden"⁵.

Het artikel 109, eerste lid Wet GBA staat onder voorwaarden toe dat ten behoeve van historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden gegevens worden verstrekt. Dit artikel verwijst tevens naar Algemene maatregelen van bestuur waarin de doeleinden verder zijn uitgewerkt.

Artikelen 10 en 11

In de Wet GBA is het doel van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens omschreven. Daarom is het niet vereist om deze doelbepaling te omschrijven. Dit is wel vereist voor de door de gemeente aangehaakte gegevens. Deze doelomschrijving is vastgelegd in artikel 9.

De aangehaakte gegevens zijn omschreven in bijlage 5.

Artikel 14

Dit artikel voorziet in de verstrekking van aangehaakte gegevens. Hierbij staat de publiekrechtelijke taak van de afnemer (of derde) als criterium centraal.

Artikel 16

Dit artikel verplicht de beheerder de verstrekking van aangehaakte gegevens te protocolleren. Deze plicht is beperkt tot situaties waarin aannemelijk is dat het achterwege laten daarvan het belang van de geregistreerde onevenredig schaadt. Dit betekent dat herleidbare verstrekkingen niet worden geprotocolleerd. Voorts vervalt de protocolplicht ten aanzien van de verstrekking van aangehaakte gegevens indien verstrekking plaats vindt in het belang van de veiligheid van de staat of in het kader van de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Herleidbare verstrekkingen zijn terug te voeren aan de hand van een autorisatiebesluit of gemeentelijke regeling en indicaties op de persoonslijst van de burger. Derhalve kan een dergelijke verstrekking worden gereconstrueerd. Dit geldt niet voor de niet-herleidbare verstrekkingen. Bijvoorbeeld bij ad hoc vragen en voor verstrekkingen op basis van de verordening zonder indicatie op de persoonslijst. Deze verstrekkingen worden wel geprotocolleerd.

⁵ Artikel 100, tweede lid, Wet GBA.

Artikel 18

Artikel 31 Besluit GBA stelt dat er voldoende voorzieningen van technische en organisatorische aard getroffen moeten zijn ter beveiliging van de in de GBA vermelde gegevens tegen verlies of aantasting van deze gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking van gegevens.

De beveiligingseisen zijn tevens opgenomen in de GBA beheerregeling. Voor de GBA moet deze beheerregeling in ieder geval voldoen aan de eisen die Het Logisch Ontwerp stelt ⁶.

Artikel 19

Voorgesteld wordt de inwerkingtreding met terugwerkende kracht te doen geschieden, tot en met 1 september 2001, zijnde het moment waarop de wijziging van de Wet GBA van kracht is geworden.

⁶ Zie hiervoor de paragrafen 7.3.3 en 7.3.5 van het LO GBA.